

MÉRFÖLDKÖVEK

Ezzel a találó címmel készített Lestár János emlékező dokumentum-összeállítást: hatvan évvel ezelőtt, november 24-én, Kelen József Városmajor utcai lakásán tartott illegális gyűlésen megalakult a Kommunista Magyarországi Pártja. „Ott voltam a párt alapító ülésén...” — írja. visszaemlékezéseiben Kun Béláné — „... A napirend mindkét pontját — tudniillik, a párt megalakítására és egy kommunista újság megjelenetésére vonatkozó tervezet — Kun Béla ismertette. Utána nagyon sokan szólaltak fel. Mindenkinek volt valami javaslata. Vélemények, el- lenvélemények hangzottak el. Kell-e már az új párt? Vagy még korai? Legális, vagy illegális párt? Milyen legyen az újság, hány oldalon jelenjen meg, mi legyen a neve, ki legyen a szerkesztőségben? stb.” A párt megalakulása után a kommunista tömegbefolyása rendkívüli mértékben felgyorsult és megerősödött. Az aktív párttagok száma az alakuló gyűlés után alig több mint három hónappal — egy vádirat szerint — a fővárosban tíz-tizenötezer, vidéken pedig húsz-huszonötezer volt. A KMP tevékenysége, rövid idő alatt, meghatározó tényezője lett a hazai munkásmozgalomnak. Indokolt tehát, hogy a *Mérföldkövek* az évforduló alkalmával ne csak a megalakulás kiemelkedő jelentőségű eseményére, történeti-társadalmi körülményeire emlékezzen, de a rákövetkező éveket, eseményeket is fel- elevenítse.

Fakult fényképek, különböző archívumokból előkerült dokumentumok, híradófelvételek és interjúk idézik a huszadik század magyar történelmének legjelentősebb eseményeit, s legfőképpen azt, ami ezektől elválaszthatatlan: a magyar munkáosztálynak s marxista pártjának az emberhez méltó életért, a szocializmus felépítéséért folytatott tudatos és elszánt küzdelmét. A múlt csillogó fényei és komor árnyai suhannak a képsorokon, miközben a néző annak a rendíthetetlen, újra és újra megerősödő törekvésnek lesz a tanúja, amely a történelem során a

magyar kommunisták hősi és mindennapi cselekedeteiben egyaránt megvalósult, s amely mindig is bázisa volt a szocialista elvű népközös- ség megteremtésének.

S eképp föltétele az univerzum eddigelé még ismeretlen tájait felfedező-meghódító, közösséget formáló művészetnek is. „A kommunizmus nem letörője, hanem lelkes harcosa minden igazi művészetnek, és így a filmgyártás terén is első jelszava: művészien szépet és érdekeset nyúj-

A ház, ahol a kommunista párt alakuló ülését tartották

Nagygyűlés március 23-án

tani. Mi a propagandát nem ríktó színekben és szavak harsogásában keressük, hanem az eszme erejében és szemléltetésében”— olvashatjuk a Magyar Tanácsköztársaság sajtójában. A *Vörös Riport Film*, a világ első (!) államosított filmgyártásának hirdőfelvételei nemcsak egy új, akkoriban születő művészet, a filmművészet becses értékei, de egyszerre: a társadalmi haladásért folytatott harc megrendítő dokumentumai is. Innen, hogy hatásuk ma éppolyan eleven, mint egykoron. (Ezért is felezhették föl bennük, néhány évvel ezelőtt, „a tények költészetét” a Tanácsköztársaság 133 napját szimbó-lummá emelő *Vörös Május* című kitűnő film alkotói.) Milyen jó lenne újra látni — kivált a fiatalabb nemzedéknek — a *Vörös Riport Film*-nek mind a húsz számát! S nemcsak a mozikban, de a történelem-órákon is!

S vajon nem ugyanez a meggyőződség az „eszme erejében és szemléltetésében” fejeződött-e ki a felszabadulás utáni időkben a kommunista pártnak és szövetségeseinek abban az akaratában, hogy *legyen ma-*

gyar filmművészet? abban a cselekvésében, hogy megteremtette az állandó és folyamatos filmgyártás feltételeit? Ma már ismerjük az eredményt: az elkövetkező évtizedekben a magyar filmművészet méltó társa lett a többi művészetnek: a magyar zenének, irodalomnak, képzőművészetnek, színháznak, s híveket szerzett magának a világban is.

Mérföldkövek — mondja a film címe; persze képletesen, hisz a történelmi események nem egyenlő távolságra követik egymást, hanem hol sűrűbben, hol ritkábban. A valóság változása, a valóságot formáló cselekvés azonban soha sem „szünetel”. Mai körülményeink, mai társadalmi valóságunk, történelmi tapasztalataink egyfelől magukba foglalják a kommunista elődök munkáját, másfelől új feladatokat jelölnek ki. Az alapvető célkitűzések változatlanok. Jelenünk is történelem. Talán ezért oly szimbolikus az idei budapesti ősz egyik képe: az újjáépített Mártírok útján a járóelők észrevehetik: bontják az egykori Margit körüti fegyházat.

ZALÁN VINCE